

GEWASBESCHERMING: HOGERE KOSTEN, LAGER GEBRUIK

Jakob Jager

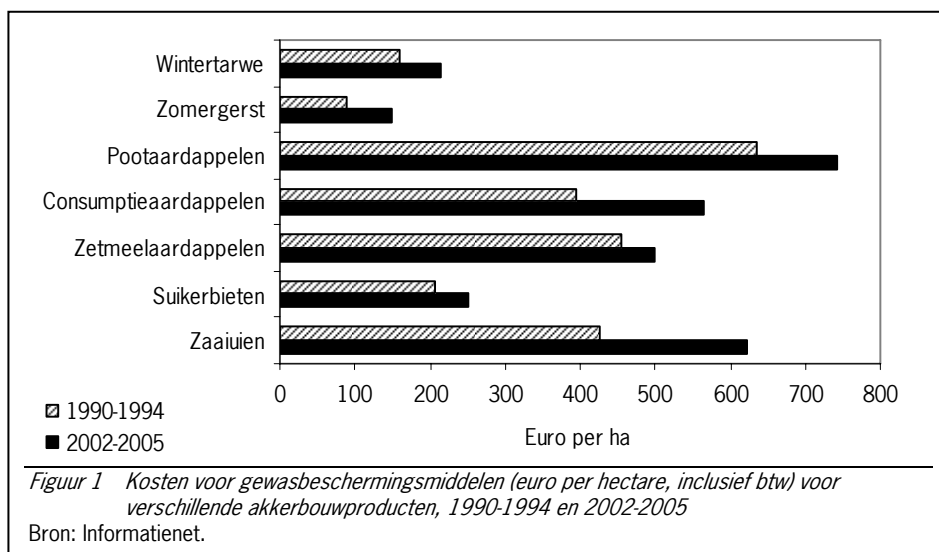
Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw is de afgelopen jaren sterk veranderd, mede door strengere wetgeving. In dit artikel wordt ingegaan op de ontwikkelingen per gewas in het gebruik van werkzame stoffen en de kosten die akkerbouwers maken voor gewasbeschermingsmiddelen. In de laatste 15 jaar is het aantal toegelaten werkzame stoffen in Europa afgenomen van 900 naar 300. In Nederland zijn er momenteel nog 230 (niet-biologische) werkzame stoffen toegelaten. In 1997 waren dat er nog ruim 400. Dit noopte de ondernemers in de agrarische sector tot veel creativiteit. Afhankelijk van de weersomstandigheden moeten de geschikte middelen op het juiste moment ingezet worden.

Lozingenbesluit

Het Lozingenbesluit voor opengrondsteelten van 2000 heeft de milieubelasting fors teruggebracht. Vooral de emissies naar het oppervlaktewater zijn gedaald door toepassing van de juiste spuitdoppen in combinatie met perceelrandenbeheer. Dit Lozingenbesluit is in 2004 en in 2007 gewijzigd. Het oude besluit leverde nog problemen op met te hoge concentraties van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater. Het publiek-private samenwerkingsproject 'Schone Bronnen', waarin drinkwaterbedrijven, gewasbeschermingsmiddelenindustrie, waterschappen en de land- en tuinbouwsector samenwerken aan schoner water, probeert met enige regelmaat enkele veel gebruikte werkzame stoffen onder de aandacht te brengen. Door informatie-uitwisseling moet worden getracht twee doelstellingen te verwezenlijken: 1) het reduceren van drinkwaterknelpunten en 2) het verbeteren van de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater.

Kosten duidelijk gestegen

Per gewas zijn de kosten van gewasbeschermingsmiddelen per hectare sinds 1990 toegenomen. Relatief de grootste stijging deed zich voor bij gerst. Tussen 1990 en 2005 was de stijging hier meer dan 60%. Bij consumptieaardappelen en zaaiuien bedroeg de stijging in dezelfde periode circa 45%, maar in euro's was de kostentoeename bij dezen gewassen groter dan bij gerst. Tussen de gewassen verschillen de kosten per ha sterk. Vooral bij zaaiuien en pootaardappelen zijn de kosten naar verhouding hoog, met gemiddeld 600-800 euro per ha. In de graanteelt bedragen de kosten echter slechts 150-200 euro per ha (figuur 1).

Gebruik gedaald

Net als bij de kosten per ha zijn er tussen de gewassen grote verschillen in het gebruik. De meeste kg werkzame stof per ha zijn in 2005 gebruikt bij de zaaiuien en niet bij de pootaardappelen die wel de hoogste kosten per ha vertonen. Bij de teelt van zaaiuien worden dus werkzame stoffen gebruikt met een lagere prijs per eenheid dan bij de pootaardappelen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is tussen 1990 en 2005 bij vrijwel alle gewassen gedaald, behalve bij uien. Voornamelijk in de aardappelen is door de sterke beperking van de natte grondontsmetting de inzet van nematiciden met 95 tot 99% afgenomen. De herbiciden, die vooral in de graan- en bietenteelt worden ingezet, vertonen ook een daling van de inzet. Het gebruik van fungiciden, die vooral in de aardappel- en zaaiuienteelt belangrijk zijn, laat echter een wisselend beeld zien. Zo vindt er bij uien en zetmeelaardappelen een stijging plaats (tabel 1). Stijgende kosten per hectare bij een dalend gewasbeschermingsmiddelengebruik betekent dat de kosten per kg werkzame stof duidelijk zijn toegenomen.

Tabel 1 Ontwikkeling gewasbeschermingsmiddelengebruik tussen 1990-1994 en 2002-2005 voor enkele akkerbouwproducten naar middelgroep, kg werkzame stof per ha

	Fungiciden	Herbiciden	Nematiciden	Insecticiden	Overig c)	Totaal werkzame stof
Tarwe a)						
1990-1994	2,0	2,8	0,0	0,3	0,8	6,0
2002-2005	0,6	1,9	0,0	0,1	0,7	3,4
Gerst b)						
1990-1994	0,8	1,6	0,0	0,1	0,1	2,6
2002-2005	0,5	1,1	0,0	0,0	0,1	1,7
Pootaardappelen						
1990-1994	11,0	5,5	17,0	0,8	4,6	38,9
2002-2005	9,8	1,7	0,9	0,2	2,9	15,5
Consumptieaardappelen						
1990-1994	13,4	3,6	8,9	0,5	0,5	26,8
2002-2005	8,5	2,1	0,1	0,2	0,6	11,4
Zetmeelaardappelen						
1990-1994	11,5	1,5	72,7	0,2	0,9	86,7
2002-2005	11,8	0,7	0,5	0,1	0,3	13,5
Suikerbieten						
1990-1994	0,0	3,5	3,1	0,4	1,7	8,6
2002-2005	0,2	4,0	0,0	0,0	0,4	4,6
Zaaiuien						
1990-1994	9,6	7,3	0,5	0,3	1,7	20,0
2002-2005	14,1	2,8	0,0	0,1	1,7	18,9

a) 1990-1994: wintertarwe (aandeel in totaal circa 80%). b) 1990-1994: zomergerst (aandeel circa 94%). c) waaronder groeiregulatoren en hulpmiddelen als mineraalolie
Bron: Informatienet.